

**Departament
Administracji Podatkowej**

AP8.851.5.2015.EKN

**Panie/Panowie
Dyrektorzy Izb Skarbowych**

W związku z wątpliwościami dotyczącymi stosowania przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284/1 z 30.10.2009, str.1), zwanego dalej „rozporządzeniem 987/2009”, Ministerstwo Finansów wyjaśnia, co następuje.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166/1 z 30.04.2004, str. 72), zwane dalej „rozporządzeniem 883/2004”, w art. 3 ust. 1 określa, że rozporządzenie to stosuje się do następujących działów zabezpieczenia społecznego: świadczeń z tytułu choroby, świadczeń z tytułu macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca, świadczeń z tytułu inwalidztwa, świadczeń z tytułu starości, rent rodzinnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i choroby zawodowej, zasiłków na wypadek śmierci, świadczeń dla bezrobotnych, świadczeń przedemerytalnych, świadczeń rodzinnych.

Z kolei art. 75 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 jako "należność" określa wszelkie należności z tytułu składek lub z tytułu wypłaconych lub nienależnie udzielonych świadczeń, w tym odsetki, grzywny, sankcje administracyjne oraz wszystkie inne opłaty i koszty związane z należnością zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego występującego o zwrot należności. Zgodnie z tym przepisem jako "stronę występującą" rozumie się w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego, państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Konfederacji Szwajcarskiej (zwanego dalej „państwem członkowskim”) – instytucję, która występuje z wnioskiem o udzielenie informacji, powiadomienie lub odzyskanie należności określonej powyżej, natomiast "stronę wezwaną" – w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego instytucję, do której można wystąpić z wnioskiem o udzielenie informacji, powiadomienie lub odzyskanie należności.

Państwa członkowskie są zobowiązane do udzielania pomocy przy odzyskiwaniu tych należności, stosując bezpośrednio przepisy rozporządzenia 987/2009 i rozporządzenia 883/2004. Do udzielania pomocy określonej ww. rozporządzeniami nie stosuje się zatem przepisów ustawy z dnia 11 października 2013 r. *o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych* (Dz. U. poz. 1289, z późn. zm.).

Wskazana pomoc obejmuje udzielenie informacji, powiadamianie oraz odzyskanie należności. Wnioski o udzielenie tej pomocy są na ogół przekazywane za pośrednictwem wyznaczonych instytucji. W Polsce jest to 235 różnego typu instytucji, wśród których nie ma centralnego biura łącznikowego, które realizuje zadania związane ze wzajemną pomocą w dochodzeniu podatków, ceł i innych należności pieniężnych określonych w ustawie *o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych*. Lista wszystkich pośredniczących instytucji została zamieszczona na stronie internetowej pod następującym adresem:

http://ec.europa.eu/employment_social/social-security-directory/welcome.seam?langId=pl.

Wniosek państwa członkowskiego o odzyskanie należności jest przekazywany do organu egzekucyjnego, w tym naczelnika urzędu skarbowego, przez jedną z wyznaczonych polskich instytucji pośredniczących.

W tym miejscu zauważenia wymaga, iż zgodnie z art. 19 § 4 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1619, z późn. zm.) dyrektor oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest organem uprawnionym do stosowania egzekucji z wynagrodzenia za pracę, ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, z renty socjalnej, z wierzytelności pieniężnych oraz z rachunków bankowych w egzekucji administracyjnej należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i należności pochodnych od składek oraz nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego lub innych świadczeń wypłacanych przez ten oddział, jeśli nie mogą być potrącane z bieżących świadczeń. Zatem w odniesieniu do wniosków o odzyskanie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i należności pochodnych od składek organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania ww. środków egzekucyjnych jest dyrektor oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wraz z wnioskiem o odzyskanie należności do organu egzekucyjnego jest dołączony urzędowy lub uwierzytelniony odpis tytułu wykonawczego wydanego w państwie członkowskim strony występującej, a w odpowiednich przypadkach także oryginał lub uwierzytelniony odpis innych dokumentów niezbędnych do odzyskania należności (art. 78 ust. 1 rozporządzenia 987/2009). Podkreślenia wymaga, iż instytucja pośrednicząca winna przekazać organowi egzekucyjnemu odpis tytułu wykonawczego w liczbie egzemplarzy umożliwiającej doręczenie ich zobowiązanemu zgodnie z art. 26 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 ww. rozporządzenia, tytuł wykonawczy jest bezpośrednio uznawany i automatycznie traktowany jak tytuł wykonawczy na terytorium w państwie członkowskim strony wezwanej. Natomiast stosownie do art. 76 ust. 7 rozporządzenia 883/2004 wnioski lub inne dokumenty skierowane do innego państwa nie mogą być odrzucone z tego

powodu, że nie są sporządzone w urzędowym języku innego państwa członkowskiego uznanym za język urzędowy instytucji wspólnotowych. Zgodnie z art. 91 ust. 3 Konstytucji, jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Polskę umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest bowiem stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Uwzględniając powyższe, tytuł wykonawczy kierowany do egzekucji administracyjnej na podstawie art. 79 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 nie wymaga tłumaczenia na język polski, czy też sporządzenia tytułu wykonawczego według wzoru określonego w przepisach rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 maja 2014 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. poz. 650). Zatem brak tłumaczenia tytułu wykonawczego na język polski czy też jego sporządzenie niezgodnie ze wzorem tytułu wykonawczego określonym w ww. rozporządzeniu Ministra Finansów nie stanowi przesłanki dla organu egzekucyjnego do nieprzystąpienia do egzekucji administracyjnej bądź umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Z kolei wniosek o odzyskanie należności zawiera m.in. nazwę lub imię i nazwisko, adres lub inne informacje pozwalające na zidentyfikowanie zobowiązanego, charakter i kwotę należności w walucie państwa występującego oraz państwa udzielającego pomocy (w odniesieniu do wniosków kierowanych do Polski – w polskich złotych), datę, od której możliwe jest podjęcie dochodzenia należności oraz ostatni dzień okresu przedawnienia. Wzór wniosku o odzyskanie należności/środki zapobiegawcze (R017) został określony przez Komisję Administracyjną ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego na podstawie art. 4 ust. 1 rozporządzenia 987/2009. W załączeniu Ministerstwo Finansów przesyła ww. wzór wniosku sporządzony w języku polskim, przy pomocy którego zagraniczne wnioski mogą być łatwo odczytane.

Zgodnie z art. 78 ust. 2 lit. a rozporządzenia 987/2009, warunkiem wystąpienia z wnioskiem o odzyskanie należności jest niekwestionowanie tej należności lub tytułu wykonawczego w jej własnym państwie członkowskim, z wyjątkiem przypadków określonych art. 81 ust. 2 rozporządzenia 987/2009. Jeżeli jednak po przekazaniu wniosku o odzyskanie należności zobowiązany zakwestionuje należność lub tytuł wykonawczy wydany w państwie członkowskim strony występującej, wnosi on skargę do właściwych władz tego państwa (art. 81 ust. 1 rozporządzenia 987/2009).

Państwo wnioskujące winno niezwłocznie poinformować stronę wezwaną o wniesieniu takiego środka zaskarżenia w celu zawieszenia postępowania egzekucyjnego w państwie, do którego zwrócono się z wnioskiem o jego przeprowadzenie. Zobowiązany może również poinformować organ egzekucyjny o wniesionym środku zaskarżenia należności lub tytułu wykonawczego do organu państwa członkowskiego. W przypadku wniesienia środka zaskarżenia dotyczącego należności pieniężnej bądź tytułu wykonawczego bezpośrednio do organu egzekucyjnego zastosowanie ma art. 17a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W przypadku kwestionowania środków egzekucyjnych podjętych przez organ egzekucyjny, zgodnie z art. 81 ust. 3 rozporządzenia 987/2009, zastosowanie mają przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Dodatkowo Ministerstwo Finansów wyjaśnia, że na podstawie art. 80 ust. 2 rozporządzenia 987/2009 od dnia bezpośredniego uznania tytułu wykonawczego lub jego przyjęcia, uznania, uzupełnienia bądź zastąpienia nalicza się odsetki za zwłokę od objętych wzajemną pomocą należności, w przypadku gdy zgodnie z przepisami strony wezwanej (RP) od takich należności nalicza się odsetki. Odsetki te naliczane są na zasadach określonych w przepisach regulujących dany rodzaj należności (składki na ubezpieczenie społeczne, nienależnie pobrane świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego).

Biorąc pod uwagę powyższe, odsetki od składek na ubezpieczenie naliczane są na zasadach określonych dla poszczególnych rodzajów składek na ubezpieczenie społeczne, natomiast odsetki od nienależnie pobranych świadczeń naliczane są – jeśli przepisy prawne przewidują naliczanie odsetek od danego rodzaju należności – na zasadach określonych w przepisach regulujących ten rodzaj należności. Odsetki powinny być naliczane od momentu bezpośredniego uznania tytułu wykonawczego, jego uzupełnienia bądź zastąpienia.

Należy przyjąć, iż tytuł wykonawczy zostaje bezpośrednio uznany w momencie skierowania go przez polską instytucję pośredniczącą do realizacji przez organ egzekucyjny. Zauważenia wymaga, iż to instytucja pośrednicząca oceni prawidłowość otrzymanego wniosku i spełnienie wymogów określonych przepisami rozporządzenia 987/2009, a zatem dokona „uznania” tytułu wykonawczego, bądź zwróci się o jego uzupełnienie. Datą, od której należy więc naliczać właściwe odsetki jest data sporządzenia przez polską jednostkę pośredniczącą pisma przesyłającego do organu egzekucyjnego wniosek o odzyskanie należności (R017). Zgodnie z art. 80 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia 987/2009 wyegzekwowane odsetki są również przekazywane przez organ egzekucyjny stronie występującej.

Ponadto należy zauważyć, iż przepisy rozporządzenia 883/2004 oraz rozporządzenia 987/2009 nie regulują kwestii pokrycia kosztów egzekucyjnych w przypadku bezskuteczności egzekucji. Zgodnie z art. 85 rozporządzenia 987/2009 strona wezwana odzyskuje od dłużnika i zatrzymuje wszelkie koszty związane z odzyskiwaniem należności, natomiast wzajemna pomoc jest, co do zasady, wolna od opłat.

Niezależnie od powyższego zauważenia wymaga, iż zgodnie z ust. 5 decyzji Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego nr 1 z dnia 20 czerwca 2013 r. dotyczącej wykładni art. 85 rozporządzenia (WE) nr 987/2009 (Dz. Urz. UE C 279 z 27.9.2013, s. 11), w przypadku gdy w wyniku podjętych działań nie udało się odzyskać kwot pokrywających co najmniej koszty związane z odzyskiwaniem należności lub odzyskiwanie wierzytelności było całkowicie nieskuteczne, a strona współpracująca poniosła koszty związane z odzyskiwaniem wierzytelności, strona wnioskująca dokonuje zwrotu tych kosztów – chyba, że zostanie zawarte porozumienie o zrzeczeniu się zwrotu kosztów.

Mając na względzie powyższe należy przyjąć, iż w przypadku gdy egzekucja administracyjna należności objętych wnioskiem o odzyskanie okaże się bezskuteczna, kosztami egzekucyjnymi należy obciążyć polską instytucję pośredniczącą, która przekazała naczelnikowi urzędu skarbowego wniosek. Następnie instytucja ta zwróci się do odpowiednich organów państwa wnioskującego o refundację wskazanych kosztów.

Jednocześnie Ministerstwo Finansów informuje, iż niniejsze pismo zostanie dodatkowo zamieszczone przez Centrum Kompetencyjne Egzekucji Administracyjnej na Portalu dla wierzycieli.

Do wiadomości:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ds. nr DSZ-IV.542.1.2016.PG

W załączeniu:

wzór wniosku R017

Podpisano elektronicznie